

Køge Arkivernes Årsberetninger 2008

Køge Byhistoriske Arkiv

Magasinforhold

Da Køge Byhistoriske Arkiv i 2007 flyttede til nye lokaler i Vestergade 26, var det ikke muligt at flytte magasinerne med til den nye adresse. Det indgik derfor i planerne, at der skulle bygges nyt magasin i tilknytning til huset i Vestergade. Hele året 2008 blev der arbejdet energisk for at realisere denne plan.

Køge Kommune bevilgede midler til at gennemføre et forprojekt, hvor forskellige muligheder for at opføre et nyt magasin skulle afprøves. Undersøgelsen konkluderede, at det ville blive alt for dyrt og risikabelt at satse på et underjordisk magasin. I stedet blev der fremlagt forskellige forslag til et nyt magasin over jorden. Køge Fonden vedtog at arbejde videre med et forslag til en kubeformet bygning, der kan rumme forholdsvis flest hyldemeter, og tilmed er den billigste af de foreslåede løsninger. Forprojektet blev præsenteret for Kulturudvalget i marts 2008. Den endelige udformning af magasinet fastlægges dog først, når der er bevilget midler til projektet og en egentlig projektering skal finde sted.

I forbindelse med budgettet for 2009 blev der ansøgt om midler til byggeriet, men desværre blev ansøgningen ikke imødekommet. Køge Fonden og arkivet havde også ønsket at fremskynde en arkæologisk forundersøgelse på grunden, men den har måttet opgives, da udgifterne hertil viste sig at være større end først antaget. Den arkæologiske undersøgelse er herefter udskudt til det tidspunkt, hvor et nybyggeri kan gå i gang. Arkivet havde håbet at kunne iværksætte undersøgelsen tidligere for at udnytte tiden optimalt.

Hovedparten af arkivets arkivalier, den unikke lokale kulturarv, er således fortsat placeret i magasinerne på Torvet. De er ikke opført til formålet og lever ikke op til blandt andet kravene til klimastyring. Gode tidssvarende magasiner beskytter arkivalierne og modvirker skader, der senere skal repareres gennem omkostningstunge konserveringsarbejder. Arkivet har naturligvis sikret arkivalierne bedst muligt under de eksisterende forhold.

I 2008 blev magasinerne på Torvet og alle arkivalier rensat efter Alm. Brands ombygning af ejendommen på Torvet. Det var Bevaringscenter Øst på Vasebækgård, der varetog denne omfattende opgave.

Adskillelsen af magasiner og øvrige lokaler medfører mange ulemper for personalet, gæsterne og arkivalierne. Transporten af arkivets materiale frem og tilbage mellem Torvet og Vestergade er et tidskrævende og tungt arbejde. Det er fysisk belastende for personalet, og der spildes tid, som kunne udnyttes bedre. Arkivet har i forvejen kun sparsomme personaleressourcer.

For gæsterne er det ligeledes forbundet med besvær, da de skal bestille materialet inden, de besøger arkivet. Selv om vi forsøger at hjælpe via hjemmesiden, mail eller telefon, bliver det ofte nødvendigt at komme en ekstra gang, inden det ønskede materiale kan findes frem. Dette er i modstrid med arkivets bestræbelser i øvrigt på at lette adgangen til materialet og fremme impulsive henvendelser.

Arkivets materiale, den unikke lokale kulturarv, har heller ikke godt af transporten. Det bliver bl.a. udsat for store udsving med hensyn til temperatur og luftfugtighed. Et tidssvarende nærmagasin ville forbedre bevaringen og håndteringen af materialet og modvirke nedbrydning. Når man tænker på de

mange ressourcer, arkivet anvender på at indsamle, registrere og pakke materialet, må man håbe, at der snarest muligt sikres bedre magasinforhold.

Formidling

Brugere

Begrebet brugere, gæster eller besøgende er under hastig forvandling i disse år. Brugerne er blevet vant til, at der kan findes svar på næsten alle spørgsmål døgnet rundt, når behovet melder sig. Der er en forventning om, at informationer er til rådighed her og nu. Også i forbindelse med formidling til børn er det karakteristisk, at de vil have svar med det samme.

I de seneste ti år har Byarkivet satset stærkt på interaktiv digital formidling både via nettet og ude i byrummet. Køge Arkivernes hjemmeside www.koegearkiv.dk er løbende blevet udviklet og indeholder et væld af informationer, som er tilgængelige døgnet rundt overalt. Arkivet har langt de fleste besøgende på hjemmesiden, og det er her væksten ligger. I 2008 var der 56.000 unikke besøg på hjemmesiden. Internettet har givet os mulighed for at udvide og lette adgangen til arkivets informationer. Det er besøgende, vi ikke ser, men som vi forhåbentlig glæder med svar på historiske spørgsmål.

Samme fleksibilitet rummer muligheden for at stille spørgsmål til arkiverne via mail og hjemmesidens kontaktboks. Der kommer hvert år et stort antal af sådanne forespørgsler, selv om man her må vente lidt på svaret.

Arkivet tilbyder også formidling via mobile teknikker som gps og sms. Denne mobile formidling giver brugerne mulighed for at søge oplysninger og benytte vore tilbud, når det passer ind i deres individuelle program. De er på denne måde ikke afhængige af at møde op på et bestemt tidspunkt og sted.

Det samme kan siges om en noget mere afprøvet form for formidling, nemlig de bøger og hæfter, som løbende udgives af arkiverne. De når ud til et bredt publikum og kan studeres uafhængigt af åbningstider.

Byarkivet søger ligeledes i sit formidlingsarbejde at nå ud til brugerne, hvor de befinder sig, og at lægge formidlingen ude i byrummet. Der vises film og holdes foredrag i foreninger, på daghjem og på skoler, ligesom der gennemføres byvandring i forskellige sammenhænge. Alt dette naturligvis inden for de muligheder, som ressourcerne tillader.

Som det er tilfældet i projektet Hit med Historien indgår vi i en dialog med brugerne af vores tilbud. I Hit med Historien inddrages børnene, som er målgruppen for bøgerne, i arbejdet, idet der er tilknyttet en børnekonsulentgruppe til hver bog.

Arkivets samlinger formidles også til brugerne i arkivets lokaler i Vestergade 26. Her får gæsterne materialet stillet til rådighed og modtager den fornødne hjælp fra arkivets personale. Åbningstiderne er de samme som de senere år. Der er stadig åbent hver onsdag aften til kl. 20 – undtagen i de tre sommermåneder – af hensyn til dem, der ikke kan komme inden for dagtimerne.

Køgedatabasen

Den mest besøgte del af vores hjemmeside er Køgedatabasen. Her findes et væld af oplysninger om Køges historie, som man kan søge i via fritekstsøgning, emne og tid. Det er arkivets frivillige medarbejder Vagn Gulbrandsen, der for tiden varetager denne store opgave. Der er nu lagt oplysninger ind frem til og med 1958. Der er tale om forholdsvis kortfattede oplysninger, som kan udbygges gennem et besøg i arkivet.

Folketællinger

Gennem mange år har arkivets frivillige medarbejder Ole Søndergaard indtastet folketællinger fra Køge Købstad og Landdistrikt, således at der kan søges i dem på Dansk Demografisk Databases hjemmeside <http://www.ddd.dda.dk> De ligger på denne hjemmeside, fordi de indgår i et landsdækkende projekt, kildeindtastningsprojektet KIP, hvortil et stort antal personer leverer data. Senest er folketællingen for 1916 blevet lagt på. Ole Søndergaard er herefter gået i gang med folketællingen for 1921.

Hit med Historien

Hit med Historien er et tværgående samarbejde mellem Køge Byhistoriske Arkiv, KøgeBibliotekerne, Center for Undervisningsmidler i Roskilde og Ellemarkskolen i Køge. Projektet har til formål at udvikle undervisningsmateriale om Køges historie, og der er planlagt syv bøger med tilhørende hjemmeside. Bøgerne kan dog udmærket være til fornøjelse også for voksne, hvilket salgstallene vidner om. Som noget helt specielt er der til projektet knyttet en gruppe børn, der fungerer som konsulenter. Børnene har meldt sig frivilligt til at arbejde med denne opgave i deres fritid.

Arkivleder Birte Broch har i 2008 udarbejdet manuskriptet til den næste bog, der omhandler Køge i perioden 1850-1914. Børnekonsulentgruppen har i processens indledende fase givet forfatteren rigtig mange idéer til bogens indhold og disposition. Forfatteren har ligeledes forsynet projektets hjemmeside, www.hitmedhistorien.dk, med relevant materiale fra perioden. Projektet har med taknemmelighed modtaget økonomisk støtte fra Kulturudvalget og Skoleudvalget i Køge Kommune samt fra Carlsen-Langes Legatstiftelse.

Bogen blev præsenteret Grundlovsdag 2009 ved et festligt arrangement på Torvet samtidig med, at statuen af Frederik VII vendte tilbage til Torvet efter endt reovering. Deltagerne i arrangementet var Køge Kommune, Køge Museum og Hit med Historien. Der ligger billeder fra dagen på www.koegearkiv.dk.

Arkivleder Birte Broch har ved flere lejligheder skrevet og fortalt om projektet, der har tiltrukket stor interesse fra hele landet, navnlig med hensyn til de metodiske aspekter.

Historieskolen Clio

Historieskolen Clio er et udviklingsprojekt, der i 2006 og 2007 blev gennemført på initiativ af Køge Byhistoriske Arkiv. Efter forsøgsperioden på to år blev der udarbejdet en rapport over forløbet, og projektet er efterfølgende blevet et permanent tilbud til Køges børn takket være økonomisk støtte fra Køge Kommune. Vi er meget taknemmelige over denne opbakning til arkivernes initiativer og udviklingsarbejde. Historieskolen Clio er kendt som et foregangsprojekt i arkiververdenen og danner forbillede for lignende tilbud, der søges etableret andre steder.

Formålet med Historieskolen Clio er at udvikle tilbud til børn i og uden for skoletiden, der skal formidle viden om den lokale historie. Arkivar Lars Kjær er tovholder på projektet. Der er etableret et netværk af kontaktpersoner i skoleverdenen, som videreformidler informationer vedrørende projektet. Desuden er der tilknyttet en idégruppe, der mødes jævnligt for at drøfte projektets udvikling og komme med forslag til nye tiltag. I gruppen er der repræsentanter fra skolerne, bibliotekerne og arkiverne. Historieskolen Clio udsender et nyhedsbrev.

I det forløbne år er hjemmesiden www.historieskolen.dk blevet udvidet med en lang række ressourcer, som kan benyttes af skolerne i undervisningen eller af historisk interesserede børn og deres voksne. Der ligger tilbud om gps-jagter i Køge by og på Køge ås. Som noget nyt har Lars Kjær i samarbejde med PUC i Køge udviklet tilbud om sms-vandring i Køge. Den ene er en quizz, hvor man skal besvare spørgsmål om renæssancen. Den anden indeholder informationer om de gadenavne, man støder på, når man går rundt i den gamle købstad. Der ligger desuden podcasts og idéer til, hvordan man kan arbejde med historiekanonien med udgangspunkt i de lokale forhold.

I 2008 bidrog Historieskolen Clio til markeringen af Køge skolevæsens 200 års jubilæum. Lars Kjær udarbejdede i samarbejde med arkivernes øvrige medarbejdere en bannerudstilling, der fortalte om skolerne i kommunen og deres udvikling. Der blev fremstillet en bannerudstilling til alle skolerne og

til rådhusarkaden. Jubilæet blev markeret ved et arrangement på Køge Skitsesamling, hvor bl.a. arkivleder Birte Broch talte.

I forbindelse med sommerferieaktiviteterne i 2008 blev der udarbejdet to foldere med cykelture til kommunens historiske monumenter og skulpturer. De to foldere bygger på den elektroniske kulturvandring på kommunens hjemmeside, der er blevet til i et samarbejde mellem Birte Broch, Mette Henriksen og Lone Rasmussen. Lars Kjær stod for udarbejdelsen af de to foldere, hvoraf den ene dækker den gamle Køge Kommune og den anden Skovboområdet. Denne opdeling skyldes hensynet til cykelturens længde.

En flok glade børn fra fritidscenteret Spidsen i Ellemarken lavede i 2008 film med Historieskolen Clio. Børnene lavede film om Ellemarkens historie, og resultatet kan ses på Clios hjemmeside. Projektet var en del af modelkommuneprojektet Kulturelt Kvarter i Køge Kommune og blev støttet af Børnekulturens Netværk og Kulturministeriet. Lars Kjær var i 2008 ansat en dag om ugen som tovholder på modelkommuneprojektet Kulturelt Kvarter.

Filmprojektet eksperimenterede med nye formidlingsmetoder og emner, som skulle sikre en større følelse af relevans hos deltagerne. Det nærhedsprincip, som var kriteriet for udvælgelsen af emnerne, havde sammen med det anderledes medie stor succes med at få børn til at interessere sig for deres eget områdes nære og fjerne lokale kulturarv - i deres fritid.

Mange af tilbudene fra Historieskolen Clio består af aktiviteter og ressourcer, som frit kan benyttes af skoler, børn og forældre, når de har tid og behov for det. Historieskolen Clio er også på Facebook.

Kulturjagt Køge Bugt

Kulturregion København Syd er et samarbejde på det kulturelle område mellem de fire kommuner Greve, Solrød, Køge og Stevns. I 2008 blev der etableret et samarbejde mellem arkiver, museer og biblioteker i de nævnte kommuner med det formål at sætte gang i et fælles projekt med titlen *Kulturjagt Køge Bugt*. Vi var så heldige at få bevilget tilskud til projektet fra Kulturregionen.

Det er hensigten at udvikle en fælles hjemmeside på nettet med i alt 24 kulturmiljøer, som børn, skoler og forældre kan gå på opdagelse i. Der er tale om en videreudvikling af den kulturjagtskabelon, der blev til i et samarbejde mellem kulturinstitutioner og skoler i Gentofte og Tåstrup Kommuner i 2005-2006. Målgruppen er børn i 3.-5. klasse.

Der er nedsat en styregruppe, hvis medlemmer er Morten Mortensen, Greve Museum og Lokalkiv, Annie Lind, Solrød Lokalkiv og Bibliotek, Birte Broch, Køge Arkiverne, og Jørgen Beyer Clausen, Stevns Bibliotekerne. Lars Kjær fra Køge Arkiverne er på vegne af Historieskolen Clio tovholder på projektet. Malene Erkmann fra PUC i Køge er IT-medarbejder og koordinator på projektet. Det er vældig positivt med et udviklende og tværgående samarbejde, og arbejdet med at definere indhold og form er allerede godt i gang.

Kyndelmisse

Køge Byhistoriske Arkiv deltog som altid i Kyndelmisse i Køge. Programmet bestod af åbent hus i lokalerne i Vestergade. Alle var velkomne til at stille spørgsmål til arkivets materiale og virksomhed. Desuden havde vi udarbejdet en plancheudstilling med billeder fra Køges historie. Der blev med stor succes vist gamle Køgefilm hele aftenen, og der var mulighed for at gå på historisk byvandring med gps'er udlånt af arkivet. Endelig havde vi arrangeret et foredrag i rådhusets kantine om Flemming Juncker, grundlæggeren af Junckers Industrier. Foredragsholderen var fhv. chefredaktør Sven Ove Gade, Ekstra Bladet, der har skrevet en biografi om Flemming Juncker.

Køge Studier 2007

Arkivernes årsskrift *Køge Studier* udkom i 2008 for 20. gang, med Birte Broch som redaktør af alle årgange. Årsskriftet indeholdt tre lokalhistoriske artikler. Cand. mag. Jørgen Vang Larsen indledte med en artikel om Køge i 1600-tallet. Herefter berettede tidligere skovfoged Viggo Jensen om sin tid på Giesegaard og arbejdet i skovene før og nu. Den 3. artikel var skrevet af militærhistorikeren Michael H. Clemmesen og omhandlede forsvaret af Køge Bugt under 1. Verdenskrig. Desuden kunne man læse de fire arkivers årsberetninger om de mange aktiviteter i årets løb. Rachel Kollerup Fabricius havde atter udarbejdet *Køge Studiers* fine omslag.

Nyt fælles logo

Køge Arkiverne danner et fællesskab, men er alligevel fire selvstændige arkiver. For at understrege samhørigheden blev der taget initiativ til udvikling af et nyt fælles logo. Opgaven blev overladt til Rachel Kollerup Fabricius, der i flere år har udformet *Køge Studiers* omslag. Logoet skulle være enkelt og stiliseret samt udtrykke fællesskab og egenart på samme tid. I samspil med Birte Broch udarbejdede Rachel Kollerup Fabricius et smukt logo med fire strømmende og bugtende linjer. Det nye logo bliver indfaset i løbet af 2009.

Øvrige opgaver

Medarbejdere ved arkiverne deltager i mange fælles projekter og undersøgelser. Birte Broch deltog sammen med Karsten Vibild fra Køge Fonden i et udredningsarbejde i forbindelse med projektet Søndre Havn. Der blev udarbejdet en rapport over historiske spor i form af bygninger og andet på den søndre side af den gamle havn, der i de kommende år vil gennemgå store forandringer. Ligeledes er Birte Broch repræsenteret i den gruppe, der deltager i processen med at udvikle en kulturplan for børn i Køge Kommune.

Fra indkomstjournalen

Køge Byhistoriske Arkiv har i 2008 modtaget adskillige større indleveringer. Som altid er det lokale foreningsliv rigt repræsenteret. I forbindelse med flytning til nye lokaler på Lykkebækvej overlod fagforeningen 3 F sine ældre arkivalier til Byarkivet. Det drejer sig om materiale fra det nedlagte Arbejdsmændenes Fagforening for Kjøge og Omegn og fra SID, Specialarbejderforbundet. Begge disse organisationer er nu blevet en del af en større faglig fusion i 3 F. Dette materiale vil for fremtiden være med til at fortælle historien om de ufaglærte arbejdere i vores område og deres kamp for at skabe bedre forhold.

Vi har i mange år haft et stort arkiv fra Køge Borger- og Håndværkerforening. I 2008 modtog arkivet yderligere materiale fra denne gamle forening. Denne gang var det især materiale fra Teknisk Skole i Køge, der blev etableret af KBHF i 1847.

Blandt de større indleveringer skal også nævnes materiale vedrørende spejderbevægelsen i Køge fra ca. 1917-1970. Mange lokale børn har deltaget i spejderbevægelsens friluftsliv, og materialet fortæller om de mange aktiviteter, der gennem årene er blevet afviklet. Det er med til at belyse børne- og fritidslivet i området gennem en lang årrække.

I årets høst af foreningsarkivalier finder vi også materiale fra Køge Gymnastikforening, Sønderjysk Forening og Grænseforeningen, Socialdemokratiet i Køge, Pensionistforeningen for Køge og Omegn, Køge Rotary Klub og Køge Jobs & Society Forening.

Køge var i en lang årrække nærmest identisk med gummifabrikken Codan, hvor en meget stor del af byens borgere var ansat. Virksomheden er nu stort set lukket ned i Køge. Tilbage er firmaet Codan Tech, der er solgt fra den gamle virksomhed. Der er tidligere blevet afleveret arkivalier fra Codan til Byarkivet, og i 2008 indsamlede vi en del materiale, inden aktiviteterne blev afviklet. Sammen med arkivets samling af arbejdererindringer er disse arkivalier med til at fortælle historien om byens tidligere så dominerende arbejdsplads.

2008 var samtidig året, hvor man kunne markere 100 års jubilæet for Albert Theilgaards etablering af virksomheden i Køge. Dengang hed den Dansk Afvulkaniseringsanstalt. Byarkivet har gennem mange år haft kontakt til familien Theilgaard, der venligt har skænket billeder m.m. til arkivet. Familien markerede 100 års jubilæet ved et besøg på Codan og efterfølgende i Byarkivet i Vestergade. Her blev de modtaget af Birte Broch, der viste gamle film og billeder fra Codan.

Ellemarksskolen har fejret sit 40 års jubilæum. Byarkivet har bidraget med materiale og vejledning til den jubilæumsbog, som blev skrevet af lærer Marie Holst. Efterfølgende har arkivet fået overdraget et eksemplar af bogen. Også Køge Bugt Erhvervscenter har haft jubilæum. Her har Hans-Christian Eisen udarbejdet en jubilæumsbog, som ligeledes er tilgået arkivet.

Den nu afdøde David Pedersen var i mange år en drivende kraft i Køge Ungdomsskole. Han nåede inden sin død at aflevere en fin samling arkivalier både vedrørende ungdomsskolen og den kunsthandel, som han i mange år drev fra sit hjem på Egøjevej i Køge. Dette materiale kan være med til at fortælle om skiftende tiders aktiviteter i forhold til byens unge.

Byarkivet har endvidere modtaget skoleblade fra Tøxens Skole, Vandrebog fra realklassen 1946 på Tøxens Skole, materiale fra Kjøge Mini-By samt en udklippsamling fra Køge Kommune.

Alle indleveringer til arkivet er gaver fra personer, virksomheder eller institutioner, der ønsker at støtte vores arbejde med at bevare kilderne til den lokale historie for eftertiden. Vi er meget taknemmelige over disse gaver og bestræber os på at bevare dem bedst muligt. Det meste af vores materiale er umiddelbart tilgængeligt for arkivets gæster. Man kan dog roligt aflevere også mere følsomt materiale til arkivet, da det kan aftales, at materialet skal være lukket i en bestemt årrække. Man kan henvende sig i arkivet og aftale nærmere. Tak til alle, der har skænket arkivalier til arkivet i 2008.

Personale

Byarkivets ansatte personale består af kontorassistent registreret revisor Glen Sarka, arkivar mag. art. Lars Kjær og arkivleder cand. mag. Birte Broch, der tillige er leder af arkiverne i Skovbo, Herfølge og Højelse. Desuden er arkivar og bibliotekar Lone Rasmussen ansat med dagligt ansvar for Skovbo Lokalhistoriske Arkiv.

Byarkivet har siden 2001 været så heldigt ved hjælp af tilskud fra Køge Fonden og staten at kunne ansætte Esther Hald i et servicejob. Esther Hald besluttede at gå på efterløn med udgangen af 2007, men har heldigvis valgt at blive hos os som frivillig medarbejder. I stedet har Køge Fonden bevilget midler til en halvtidsstilling, som i marts 2008 blev besat med Kirsten Søndergaard Nielsen. Hun er læreruddannet og har mange fine kvalifikationer at tilføre arbejdet i arkivet. Det ansatte personale varetager opgaver og yder faglig støtte ved alle fire arkiver.

De frivillige medarbejdere er Raymond Brix, Ole Struer, Susan Hansen, Vibeke Laursen, Helene Binzer, Ole Søndergaard, Anita Ambjørn, Vagn Gulbrandsen, Jørgen R. Poulsen, Esther Hald og Jytte Sørensen. Vi har i foråret 2008 taget afsked med Erna Thomsen, der ønskede at holde op efter mange års tro tjeneste. Erna Thomsen har siden 1990 været frivillig medarbejder og har ydet en stor indsats for det lokalhistoriske arbejde.

Det er en stor glæde, at arkivet i det daglige kan trække på en stab af frivillige medarbejdere, der tilfører det lokalhistoriske arbejde helt nødvendige ressourcer. Det er fortsat hensigten at bevare kombinationen af lønnede ansatte og ulønnede frivillige medarbejdere. Ikke blot på grund af det store arbejde, der ydes af de frivillige medarbejdere, men i lige så høj grad på grund af den entusiasme og store berøringsflade, arkivet hermed beriges med. Samtidig skal det understreges, at fordelingen mellem ansatte og frivillige naturligvis skal være rimelig i forhold til arbejdsopgavernes art og omfang.

Arkiverne har et fantastisk personale, der med et godt humør når rigtig meget. Der er et stort pres på personaleressourcerne, og mange opgaver må vente. Der er eksempelvis et stort efterslæb, hvad angår arkivering af indleveret materiale.

Mange tak til alle medarbejdere for et frugtbart og godt samarbejde i årets løb.

Støtte

Den økonomiske basis for arkivets virksomhed skyldes først og fremmest *tilskud fra Køge Kommune*. Vi takker varmt for hjælpen og for den imødekommenehed, som kommunen viser over for vort arbejde. Vi ser frem til et fortsat godt samarbejde.

Køge Fondens har igen i 2008 ydet et værdifuldt bidrag til arkivernes drift, herunder til øget sekretærhjælp, servicejob samt IT-udgifter. Undertegnede vil gerne på personalets vegne rette en hjertelig tak til *Køge Fondens* bestyrelse for dens positive indstilling til arbejdet i arkivet.

Vi har fortsat det gode og positive samarbejde med *Alm. Brand* vedrørende lokalerne. Desuden takker vi *Dagbladet* for atter at have ydet økonomisk støtte til arkivets arbejde. Fra *Køge Fondens Venner* har vi fået støtte til indkøb af en makulator, en hyldevogn, et filmlærred og en skæremaskine. *Danske Initiativpuljer* har ydet tilskud til opdatering af arkivets og *Historieskolens* hjemmeside med et nyhedsbrevmodul. Vi er meget taknemmelige over denne hjælp.

Køge Byhistoriske Arkiv har i det forløbne år mødt stor velvilje på *Gammelkjøgegaard*, hvilket vi siger tak for. Arkivet har ligeledes et godt samarbejde med *Dagbladet*, *Køge Medie Center*, *Køge Onsdag*, *Radio Køge*, *Kultur- og Fællesforvaltningen*, *KøgeBibliotekerne*, *Køge Museum*, *Turistkontoret* og de øvrige kulturinstitutioner i kommunen. Vi møder altid hjælpsomhed og venlighed, hvilket er af stor betydning for en lille institution som vores.

Birte Broch
Juli 2009

Skovbo Lokalhistoriske Arkiv

Ejendommen

I løbet af foråret 2008 blev den udvendige renovering af arkivet færdiggjort. Som det sidste, da risiko for frost var overstået, blev murene pudset. Kommunen havde valgt to grå nuancer, som klæder huset rigtig godt. I dag kan vi glæde os over, at ejendommen er smukt renoveret, ligesom indeklimaet er blevet væsentlig forbedret på grund af de nye vinduer. Medvirkende hertil har også været, at vi i 2008 fik installeret nyt fyr.

Pladsforholdene

Vi har fortsat pladsproblemer. Heldigvis har der i årets løb ikke været meget voluminøse afleveringer. Da der ikke er muligheder for at udvide opbevaringskapaciteten indenfor de i dag givne rammer, har arkivet anmodet om at komme i betragtning til lokaler, hvis og når der beslutes noget omkring det tidligere rådhus i Borup. I løbet af året har arkivet afleveret en officiel ansøgning med beskrivelse af status quo samt krav til fremtidige lokaler.

Arkivernes Dag

Igen i år deltog arkivet i arrangementet. Vi havde valgt ikke at have noget tema for dagen, men blot opfordre besøgende til at kigge forbi til en snak, aflevere arkivalier mm. Vi havde omkring 20 besøgende på de tre timer, vi havde åbent. Der var en livlig dialog, også gæsterne indbyrdes, og der blev skabt en del nye kontakter. Erik Augustinussen og Lone Rasmussen deltog i arrangementet.

Indkomne sager

I årets løb har vi modtaget en del skolebilleder, som vi ikke havde i forvejen. Der er forsøgt sat så mange navne på som muligt, ligesom Erik Pedersen fortsat leverer billeder til arkivet, især fra Borup. Det drejer sig både om helt nye billeder samt kopier fra hans fotoarkiv.

Projekt

Sidste halvdel af året har i den grad stået i Grønholt skoles tegn. Erik Augustinussen og jeg gik i gang med at samle materiale til en artikel i Køge Studier 2008, og vi er kommet vidt omkring. Alt, hvad vi havde om emnet på arkivet, er blevet studeret, ligesom bøger, artikler og utrykt materiale er blevet lokaliseret. Det er rigtig spændende, om end tidskrævende, at få lov til at fordybe sig i et emne, og derved bruge noget af det materiale, der igennem tiderne er blevet afleveret, og som til dagligt ligger gemt i brandskabene på arkivet.

Personale

Personalet består fortsat af Lone Rasmussen, der er ansat. Derudover har arkivet to frivillige medarbejdere, Erik Augustinussen og Anne-Grethe Poulsen. Erik kommer hver tirsdag og torsdag, ligesom han afløser i ferier og ved sygdom. Anne-Grethe kommer hver anden onsdag.

Støtte

Grundlaget for arkivets drift skyldes først og fremmest tilskud fra Køge Kommune, hvilket vi siger mange tak for.

*Lone Rasmussen
Marts 2008*

Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder Sogne

Lokalhistorisk arkiv er i løbet af 2008 faldet godt til i de nye gode lokaler på Billesborgvej 1B i Herfølge. Der er indarbejdet nye rutiner, og vi har arbejdet på at bidrage til husets fælles tilbud til borgerne. I sommeren 2008 stod arkivet for en udstilling, der handlede om humledyrkningen på Carlsberg bryggeriernes forsøgsgård Nordgården i Ringsbjerg. Samtidig udgav vi en ny folder med historien om humlen og Nordgården i årene 1938-68. Det var en revideret udgave af en artikel, som Birte Broch udarbejdede til Bladet i 1988 i anledning af arkivets udstilling ”Humlen og Bakelitten”. Der var pæn efterspørgsel efter folderen, der også er lagt på arkivernes hjemmeside under Herfølge.

Arkivet har bidraget til Køge Arkivernes udstilling i forbindelse med 200 års jubilæet for skolevæsenet i Køge i 2008, hvor der blev udarbejdet en bannerudstilling til alle kommunens skoler. Desuden blev der på hjemmesiden lagt materiale om kommunens skoler til brug for undervisningen. Også materiale fra Herfølge og Sædder blev gjort tilgængeligt ved denne lejlighed.

Der arbejdes løbende med at gøre publikum opmærksom på arkivets mange tilbud i det nye bibliotek og arkiv i Herfølge. Blandt andet er skiltningen blevet forbedret, idet både biblioteket og arkivet har fået opsat nyt skilt ved indgangen. Arkivets skilt markerede samtidig, at Køge Arkiverne havde fået nyt og elegant logo, designet af Rachel Kollerup Fabricius. Det var første gang, det nye logo blev præsenteret for offentligheden. I løbet af 2009 vil skiltningen på muren ud mod Billesborgvej blive forbedret, idet der vil blive monteret messingbogstaver med institutionernes navne. Også inde i huset har arkivet søgt at informere gæsterne om, hvor arkivet befinder sig, ved hjælp af plakater på en skiltestander.

Den første lørdag i oktober måned afholdt arkiv og bibliotek et fælles åbent hus arrangement for at markere, at der fra det tidspunkt ville være åbent fredag formiddag i begge institutioner. Vi havde udarbejdet en historisk byvandring med indbygget quizz, hvor man skulle gå en lille tur rundt i det gamle Herfølge og besvare quizzens spørgsmål. Vinderne fik som præmie overrakt bøgerne fra projektet ”Hit med Historien”. Arkivet vil fortsat søge at bidrage til husets fælles tilbud til borgerne inden for de begrænsede ressourcer, der er til rådighed. Man skal huske på, at arkivet fortrinsvis drives ved hjælp af frivillig arbejdskraft. Det har været udgangspunktet, at sådan skulle det også være i det nye hus, idet vi ikke fra nogen side har fået stillet i udsigt, at der skulle blive midler til andet.

Arkivet har modtaget 35 indleveringer i årets løb. Blandt indkomsterne kan nævnes dagbøger fra en lokal hjemmesygeplejerske 1933-43 samt materiale vedrørende Dansk Røde Kors og Herfølge Gymnastikforening. Viggo Pedersen har afleveret erindringer fra sin skoletid i Herfølge, og der er blevet afleveret billeder fra bl.a. Herfølge og Tessebølle Skole. Fra den sydlige del af arkivets område har vi modtaget materiale vedrørende Alkestrup ungdomsklub, sognegård og børnehaven samt Alkestrup-Tureby Borgerforening. I en periode var der et mindre bibliotek i Alkestrup. Det er nu nedlagt, og der er indleveret materiale fra Alkestrup Biblioteks Venner. Endelig kan nævnes slægtshistorisk materiale vedrørende Chr. Ingvorsens familie samt Jens Olav og ”Sigge” Jensens familie. Vi er meget glade og taknemmelige for disse fine indleveringer, der er med til at sikre kilderne til de to sognes historie.

Personale

Arkivet drives ved hjælp af frivillig og ulønnet arbejdskraft, men med konsulentbistand fra arkivleder Birte Broch. Det har gennem årene været muligt at rekruttere gode og stabile medarbejdere til at stå for arkivering, publikumsbetjening, regnskab og øvrige opgaver i åbningstiden. Dette fortæller noget om arkivets forankring i lokalsamfundet og den betydning, som den lokale identitet tillægges.

I 2008 har de frivillige medarbejdere været Ingrid Nielsen, Inger Jensen, Else Rasmussen, Henrik Christoffersen, Sonja Zingg Hansen og Leif Nolsø Hansen. Vi var så heldige, at det lykkedes os at få tilknyttet to nye dygtige medarbejdere i årets løb, nemlig Sonja Zingg Hansen og Leif Nolsø Hansen. Begge har en stærk tilknytning til lokalområdet og et omfattende netværk. Det samme gælder for Bo Michael Hansen, der siden er blevet en del af medarbejderstaben. Samtidig har vi taget afsked med

Gudmund Godske, der gennem mange år har ydet en stor indsats for arkivet. Han flyttede fra kommunen og ønskede i den forbindelse at stoppe på arkivet. Tak til alle for en stor indsats og en god, hyggelig og publikumsvenlig stemning i arkivet. Desuden har Martin Vallø Andersen varetaget opgaven med at tage fotografier i området og med udformningen af arkivets hjemmeside.

I lighed med de øvrige medarbejdere ved Køge Arkiverne deltager medarbejderne fra Herfølge i det fælles Medarbejderforum for Køge Arkiverne, der afholder møde to gange om året.

Tak til alle medarbejdere for et godt samarbejde også i 2008.

Støtte og samarbejde

Grundlaget for arkivets drift er først og fremmest tilskud fra *Køge Kommune*, som vi takker for et fortsat fint samarbejde. Vi takker også for, at arkivet har fået mulighed for at flytte ind i nye og bedre lokaler.

Vi har som altid haft et godt samarbejde med *Lokalhistorisk Forening for Herfølge-Sædder Sogne*, der har til formål at støtte arkivets arbejde og udbrede kendskabet til områdets historie. Også den *lokale presse*, *Herfølge Bibliotek* og *Herfølge Skole* takkes for godt samarbejde.

Vi håber, at borgerne fortsat vil tage godt imod det nye samlede tilbud fra arkiv og bibliotek, og at rigtig mange vil finde vej til arkivets nye adresse. Alle med spørgsmål til lokalhistorien skal være hjerteligt velkomne i arkivet. Til slut vil vi opfordre alle i arkivets område til at hjælpe med at bevare historisk materiale. Endelig tak til de mange, der i 2008 har betænkt arkivet med indleveringer.

*Birte Broch
Juli 2009*

Højelse Sognearkiv

I Højelse Sognearkiv kan vi se tilbage på året 2008 som et godt arbejdsår, hvor der af de frivillige medarbejdere er udført et stort arbejde med registrering af indkommet materiale, ligesom der har været travlhed med at få lagt sidste hånd på arkivets nyeste bogudgivelse – den lokalhistoriske bog om landsbyerne Højelse, Assendrup og Vilkestrup af Birgit Rosenberg. Der har været afholdt åbent hus på Arkivernes Dag. Og, specielt med henblik på en snarlig overgang til nyt arkiveringssystem, er der blevet anskaffet nyt edb-udstyr. I årets løb har 2 af arkivets frivillige medarbejdere været på et 2-dages kursus i arkivregistrering.

Lokalhistorisk bog om landsbyerne Højelse, Assendrup og Vilkestrup

Alle sejl var sat til for at ovennævnte bog skrevet af Birgit Rosenberg skulle udkomme i løbet af efteråret 2008, men på grund af forskellige omstændigheder måtte udgivelsen udsættes til primo 2009. I skrivende stund er bogen netop blevet leveret fra trykkeriet i et oplag på 800 eksemplarer, og vi kan glæde os til at præsentere en flot bog med masser af billeder og illustrationer ved en reception i Skensvedhallens Selskabslokaler fredag den 27. februar. Bogen er, som Birgit Rosenbergs øvrige lokalhistoriske bøger, interessant både som læsestof og som opslagsværk, idet indholdet er grundige oplysninger om landsbyområdernes gårde og huse og disses beboere gennem de seneste århundreder suppleret med forskellige beretninger fra områderne.

I forbindelse med bogudgivelsen er der lavet 3 fotoplancher med billeder af nu forsvundne ejendomme fra lokalområderne. Udover at disse plancher vises ved receptionen, vil de så vidt muligt blive vist i længere perioder andre steder i kommunen, bl.a. på Ølby Bibliotek.

Arkivernes Dag

Lørdag den 8. november holdt arkivet åbent i forbindelse med Arkivernes Dag, som afholdtes over hele landet denne dag. Gæsterne havde mulighed for at se gamle videofilm fra Skensved byfester, fra Højelse Skole, fra Højelse og Ølby kirker, og fra Ølsemagle Mølle. Der blev også vist lysbilleder fra Højelse, Lille Skensved og Ølby, ligesom der på computer blev vist et diasshow med billeder fra den nye bog om landsbyerne Højelse, Assendrup og Vilkestrup. De forskellige aktiviteter blev studeret med stor interesse af de fremmødte gæster, som også havde lejlighed til at få besvaret konkrete spørgsmål og i øvrigt få en snak med arkivets medarbejdere om lokalhistoriske emner. Det er vort indtryk, at de besøgende havde en udbytterig dag, hvilket også kan siges at gælde for arkivet og for arkivets medarbejdere, idet der blev skabt nye kontakter til gavn for det daglige arbejde på arkivet og udtrykt stor anerkendelse af det frivillige arbejde, som udføres på arkivet. Endvidere modtog arkivet nogle meget velkomne indleveringer af materiale, ligesom nogle besøgende benyttede lejligheden til at klare nogle slægtshistoriske studier. Så vi kan se tilbage på en særdeles succesrig dag.

Nyt edb-udstyr

Med henblik på at forberede overgang til det nyeste arkiveringssystem, Arkibas 4, er der i efteråret 2008 blevet foretaget en større investering i et nyt edb-udstyr. Der er således sket en udvidelse af vort lokale net, dels som fastnet og dels som trådløst, således at alle vore computere kan arbejde sammen og har fået mulighed for adgang til Internettet. Årsagen hertil er, at brugen af Arkibas 4 kræver Internetforbindelse for alle arkivets pc'er, da registreringen vil komme til at foregå via Internettet. Endvidere er der anskaffet 2 nye stationære computere til erstatning for 2 ældre computere, som ikke ville kunne klare belastningen ved at komme på Internettet, samt 2 bærbare computere til udvidelse af kapaciteten. Investeringen omfatter endvidere en farvelaserprinter, som også kan anvendes til scanning og kopiering. Denne maskine indgår nu som arkivets kopimaskine, i stedet for den hidtil anvendte lejede Xerox fotokopimaskine.

Anskaffelsen af Arkibas 4 forventes at ske i løbet af 2009. For arkivbrugerne vil det bl.a. indebære den fordel, at man på et tidspunkt kan få helt aktuelle oplysninger om arkivets beholdninger på nettet.

Indleveringer

Højelse Sognearkiv har som sædvanlig modtaget et stort antal indleveringer af lokalhistorisk materiale, som har været et velkomment supplement til arkivets samlinger. Blandt det indleverede materiale, har der været en del billeder til låns, som efter endt affotografering eller scanning er tilbageleveret til ejerne, ligesom materiale, der vedrørte andre lokalområder, efter aftale er blevet videresendt til de respektive lokalhistoriske arkiver.

I 2008 er der således modtaget fotos af oldermandsstaven for Oldermandslauget i Assendrup og foto af Assendrup Byhorn, som er på Køge Museum, samt en kopi af Assendrup Oldermandsbog. Endvidere 6 kopier af gamle kort over dele af Højelse Sogn, bogen Postkort fra Skovbo, 3 ejendoms papirer vedr. ejendomme i Højelse og Lille Skensved, reklamer og annoncer fra 1987 vedr. købmand Bonde, Hovedgaden, Lille Skensved, Regnskabsmateriale for Ølby Brugsforening, diverse hundetegnprotokoller, en samling af Østsjællands Folkeblad 1945 – 1957, efterladt materiale vedr. Lars Andersen og Holger Larsen, ”Engtofttegård”, Ølby, en CD med kalkmalerier i Højelse Kirke, 47 private fotos fra Assendrupvej 13, 5 snekastningslister, bogen Bistup Byens Gods 1661-1931, et eksemplar af rapport om stier i Højelse m.m. fra projektgruppen ”Stier i det åbne land”, 4 pressefotos, 3 fotos i ramme, 3 bøger om Højelse og bogen ”Bonden bygger” af Mette Skougaard, 2 fotos fra byfester i Lille Skensved 1966/1967, en maskinsynsbog fra Ejlegården, 6 bøger om besættelsestiden, luftfoto af ejendommen Assendrupvej 14 indkøbt til brug i bogen om landsbyerne Højelse, Assendrup og Vilkestrup, en CD med affotografering af Giesegaard jordebog, Assendrup, 1725 – 1860, diverse eksemplarer af bogen: ”Min barndom og ungdom i Lille Skensved” af Frede P. Jensen og Trap Danmark, 31 bind, Topografisk Atlas, Danmark, stedregister og kortbilag Trap Danmark, Evald Tang Kristensen: ”Danske Sagn”, 7 bind.

Støtte

Der er grund til at rette en stor tak til de mange som har bidraget med lokalhistorisk materiale til arkivet i årets løb, ikke mindst til dem, som har været Birgit Rosenberg behjælpelig med materiale og oplysninger til brug i hendes nye bog. Endvidere en stor tak til Carlsen-Langes Legatstiftelse og til Nordea Danmark-fonden for økonomisk støtte til bogudgivelsen. Ligeledes en stor tak til Køge Kommune for økonomisk tilskud til arkivets drift og til arkivleder Birte Broch og arkivar Lars Kjær fra Køge Byhistoriske Arkiv for hjælp, råd og vejledning i årets løb.

Endvidere en stor tak til arkivets stab af frivillige medarbejdere for deres store engagement i at løse opgaverne på allerbedste måde og en stor tak til de 2 repræsentanter for Højelse Sognearkiv i Køge Fondens bestyrelse, Børge Møller og Bente Grubbe Hansen, fra medarbejderne i Højelse.

*Ingo Larsen
Februar 2009*

Køge-Fondens bestyrelse

Fælles bestyrelse for de 4 lokalarkiver i Køge Kommune

Forretningsudvalg:

Poul Henning Jensen, Torvet 19 K, 4600 Køge
(formand)
Søren Mathiessen, Sæddervej 34, 4682 Tureby
(næstformand)
Maria Jakobsen, Gymnasievej 165, 3. th.,
4600 Køge
Bent Jellesmark, Vollerslevvej 28, 4100 Ringsted
Karsten Vibild, Brogade 23 B, 4600 Køge
Børge Møller, Havdrupvej 7, 4623 Ll. Skensved

Jørgen R. Poulsen, Timianvej 2, 4600 Køge

Køge Byhistoriske Arkiv, Vestergade 26, 4600 Køge

Tlf. 56 64 15 92

E-mail: byarkiv@koege.dk

Hjemmeside: www.koegearkiv.dk

Medarbejdere

Helene Binzer, Acacievej 48, 4600 Køge
Anita Ambjørn, Søndre Allé 30, 1.tv., 4600
Køge
Ole Struer, Glæisersvej 19, 4600 Køge
Susan Hansen, Grøsmarksvej 33, 4600 Køge
Raymond Brix, Skovparken 66, 4600 Køge
Vibeke Laursen, Stensbjergghuse 88, 4600 Køge
Ole Søndergaard, Irisvej 9, 4600 Køge
Jytte Sørensen, Manøvej 3, 4600 Køge

Skovbo Lokalhistoriske Arkiv, Kløvestedvej 2, 4140 Borup

Tlf. 57 52 20 13

E-mail: skovboarkiv@koege.dk

Hjemmeside: www.koegearkiv.dk

Medarbejdere

Lone Rasmussen, Truelsvang 56, 2640 Hedehusene (arkivar)
Anne-Grethe Poulsen, Skovbrynet 46, 4140 Borup
Erik Augustinussen, Magleskovvej 1, 4140 Borup
Birte Broch, Kingosvej 16, 4600 Køge (arkivleder)

Øvrige bestyrelsesmedlemmer:

Marie Stærke, Køge Rådhus, 4600 Køge

Ole Nybjerg, Auningvej 5, 4600 Køge

Sven Aage Kristensen, Grønnekildevej 20,
4600 Køge

Laila Christensen, Torvet 17 C, 4600 Køge

Anne-Marie Rasmussen, Sofievej 7, 4600 Køge

Bente Grubbe Hansen, Lykkebækparken 65,
4600 Køge

Else Rasmussen, Søllerupvej 6, 4681 Herfølge

Flemming Rieck, Nørregade 4, 4600 Køge

Åbent:

Ma, ti, to 10-11.30, ons 14-20, fredag lukket

Juni, juli, august: Ma, ti, ons 10-11.30, to 10-16,
fredag lukket

Vagn Gulbrandsen, Kløvervej 13, 4600 Køge

Jørgen R. Poulsen, Timianvej 2, 4600 Køge

Esther Hald, Kodrivervej 5, 4600 Køge

Lars Kjær, Saltumvej 1, 4600 Køge

Glen Sarka, Hirsevænget 21, 4681 Herfølge

Kirsten S. Nielsen, N.C. Niensensvej 3, 4672

Klipinge

Birte Broch, Kingosvej 16, 4600 Køge

(arkivleder)

Åbent:

Torsdag 13-19

Lukket 3 uger i sommerferien

**Lokalhistorisk Arkiv for Herfølge-Sædder
Sogne, Billesborgvej 1 B, 4681 Herfølge**

Tlf. 56 67 25 31 eller 56 67 25 32

E-mail: herfoelgearkiv@koegedk

Hjemmeside: www.koegearkiv.dk

Medarbejdere

Inger Jensen, Gl. Søllerupvej 15 B, 4681 Herfølge

Henrik Christoffersen, Byskovvej 6, 4682 Tureby

Martin Vallø Andersen, Præstebanken 56,
4681 Herfølge

Leif Nolsø Hansen, Svansbjergvej 11,
4681 Herfølge

Åbent:

Tirsdag og fredag 9-12

samt efter aftale

Ingrid Nielsen, Scheelsvej 17, 4681 Herfølge

Else Rasmussen, Søllerupvej 6, 4681 Herfølge

Sonja Zingg Hansen, Vedskøllevej 30,
4681 Herfølge

Bo Michael Hansen, Vedskøllevej 50,
4600 Køge

Birte Broch, Kingosvej 16, 4600 Køge
(arkivleder)

**Højelse Sognearkiv, Baunebjergvej 1 B,
4623 Lille Skensved**

Tlf. 56 16 91 44

E-mail: hoejelse@mail.dk

Hjemmeside: www.koegearkiv.dk

Medarbejdere

John Andersen, Knudsvej 22, 4623 Lille
Skensved

Inger Jensen, Rævens Kvarter 33, 4623 Lille
Skensved

Ingo Larsen, Klintemarken 6, 4623 Lille
Skensved

Birgit Rosenberg, Højelsevej 2, 4623 Lille
Skensved

Ellis Jensen, Knudsvej 11, 4623 Lille Skensved

Palle Sigaard, Knudsvej 27, 4623 Lille Skensved

Åbent:

Torsdag 18.30-21

Lukket i skolernes sommerferie

Kirsten Berngaard, Ølsemaglevej 90 B,
4623 Lille Skensved

Kirsten Beck, Havdrupvej 7, 4623 Lille
Skensved

Bente Grubbe Hansen, Lykkebækparken 65,
4600 Køge

Lars Kjær, Saltumvej 1, 4600 Køge (arkivar)

Birte Broch, Kingosvej 16, 4600 Køge
(arkivleder)

